

REPUBLIKA SLOVENIJA

INFORMACIJSKI
POOBlašČENEC

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana
T: 01 230 9730
F: 01 230 9778
gp.ip@ip-rs.si
www.ip-rs.si

Številka: 007-35/2020/2

Datum: 27. 7. 2021

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
gp.mgrt@gov.si

Zadeva: Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o potrošniških kreditih (COM(2021) 347 final, 2021/0171 (COD)) – MNENJE

Zveza: Vaš dopis št. 542-124/2021-1 prejet dne 12. 7. 2021 ter priloženo gradivo

Spoštovani,

na podlagi vašega zaprosila, 48. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1) ter 57. člena Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba) v nadaljevanju posredujemo mnenje IP k prejetemu predlogu Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o potrošniških kreditih – COM(2021) 347 final, 2021/0171 (COD) (predlog Direktive).

Uvodoma poudarjamo, da Informacijski pooblaščenec (IP) ni vključen in ne sodeluje v zakonodajnem postopku na ravni EU, zato ni podrobneje seznanjen s postopki priprave omenjenega predloga, niti predloga ne more komentirati z vseh drugih vidikov resnih posledic za pravice posebej ranljivih posameznikov, ki jih predlog Direktive določa. Nobenega dvoma ni, da ima z vidika varstva osebnih podatkov in posega v zasebnost potrošnikov predlog Direktive resne posledice za posameznike, zato je ključno, da se v nadaljnjem postopku upošteva mnenje Evropskega nadzornika za varstvo podatkov (ENVP), ko ga bo ta podal. V skladu s prvim odstavkom 42. člena Uredbe (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES (Uredba 2018/1725) se namreč Evropska komisija po sprejetju predloga zakonodajnega akta, ki vpliva na varstvo pravic in svoboščin posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, mora posvetovati z njim. IP ni seznanjen s stališčem ENVP, prav tako ni seznanjen, da bi evropski zakonodajalec za stališče v zvezi s tem zaprosil Evropski odbor za varstvo podatkov (EOVP).

IP ob tem izpostavlja, da je ENVP že leta 2018¹ opozoril na ključne vidike, ki jih mora evropski zakonodajalec upoštevati ter jim slediti pri prenovi zakonodaje o varstvu potrošnikov, pri čemer so v delu, na katerega se nanaša predlog Direktive, ključni elementi:

- dosledno spoštovanje pravnih podlag za obdelavo osebnih podatkov, kot jih določa Splošna uredba, zlasti posebej tudi vseh pogojev za veljavnost privolitve in možnost umika privolitve, kadar je privolitev pravna podlaga za obdelavo;
- dosledno zagotavljanje spoštovanja temeljnih načel zakonite obdelave osebnih podatkov, kot jih določa 5. člen Splošne uredbe o varstvu podatkov (zlasti načel zakonitosti, poštenosti in preglednosti obdelave ter načela sorazmernosti oz. najmanjšega obsega podatkov, ki pomeni, da se lahko v vsakem konkretnem primeru obdelujejo zgolj tisti podatki, ki so ustrezni, relevantni in omejeni na to, kar je potrebno za namene, za katere se obdelujejo);

¹ https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/18-10-05_opinion_consumer_law_en.pdf

- zagotavljanja ustrezne transparentnosti obdelave in v zvezi s tem celovitega informiranja posameznikov o obdelavi, kot to zahtevata 13. in 14. člen Splošne uredbe, pri čemer predlog Direktive ne bi smel v ničemer šteti kot izgovor za ožjenje teh pravic in omejevanje seznanitev zgolj na informacije, ki jih določa predlog Direktive, ampak mora biti nedvoumno določeno, da gre za kumulativno obveznost po Splošni uredbi in predlogu Direktive;
- zagotavljanje vseh pravic posameznika zlasti v zvezi z avtomatiziranim sprejemanjem posameznih odločitev v zvezi s posamezniki vključno z ustvarjanjem profilov v okviru postopkov odobravanja kreditov.

V tem kontekstu je treba presojati zlasti določbe 10., 13., 15., 18. in 19. člena predloga Direktive, in sicer zlasti v delu, ki se nanaša na obvezno oceno kreditne sposobnosti potrošnika ter s tem povezano obdelavo osebnih podatkov zagotoviti dosledno spoštovanje načela sorazmernosti. Izkušnje iz prakse kažejo, da se potrošnik nasproti bankam in drugim dajalcem kredita vedno v neenakopravnem, celo podrejenem položaju, zato mora zakonodaja dosledno zagotavljati nikakor pa ne zmanjševati ali posredno celo relativizirati pravic potrošnikov glede varstva osebnih podatkov. Temu mora potem dosledno slediti tudi zakonodajalec na nacionalni ravni ob prenosu predpisa v nacionalni pravni red. Zlasti je v praksi resno vprašanje, katere so tiste informacije, ki so ustrezne, potrebne in sorazmerne za namen ocene kreditne sposobnosti in so jih zato banke in drugi dajalci kreditov upravičene, ali celo dolžne zahtevati. V praksi namreč na ta način banke in dajalci kreditov resno posegajo v zasebnost posameznikov. Predlog Direktive na to vprašanje ne daje jasnega odgovora, niti ne daje jasnih zamejitev, kako presoditi, ali je bilo načelo sorazmernosti preseženo. Prav tako predlog Direktive v tem delu ne določa konkretnih ukrepov ali varovalk (poleg pravic iz Splošne uredbe), ki bi posamezniku dajali dodatno možnost varstva v pogodbenem razmerju v delu prekomernih zahtev bank oz. dajalcev kreditov za posredovanje osebnih podatkov.

IP dodatno opozarja, da ni seznanjen, ali je bila v zvezi s pripravo predloga Direktive izvedena predhodna ocena učinkov v zvezi z varstvom podatkov. Lahko bi šlo za eno od oblik obdelave, za katere velja zahteva po izvedbi predhodne ocene učinkov glede na 35. člen Splošne uredbe, zato bi bila taka ocena vsekakor smiselna vsaj v fazi prenosa predloga Direktive v nacionalno pravo. Izvedba ocene je v določenih primerih nujna, da se ustrezno naslovi vse vidike tveganj takšne obdelave in omogoči predlagatelju sistema obdelave osebnih podatkov, da pravočasno poskrbi za zakonito (tudi ustavno skladno) določitev zbiranja osebnih podatkov in ustrezno izvedbo zbiranja in obdelave (npr. ustrezna določitev obsega zbiranja, rokov hrambe, omejitve namenov, pooblaščenih uporabnikov, posebnosti glede uveljavljanja pravic posameznikov, posebnosti glede ukrepov varnosti ipd.). Prav takšna ocena učinkov pa je tudi temeljni dokument, ki lahko pokaže, ali so s predpisi predvidene obdelave sorazmerne in potrebne.

Upoštevaso vse navedeno predlagamo, da izpostavljeno upoštevate v nadaljnjem urejanju zadevne tematike ter poskrbite za to, da bo ureditev skladna z Evropsko konvencijo za človekove pravice ter drugimi nadnacionalnimi predpisi, ki urejajo pravice posameznikov do varstva zasebnosti in osebnih podatkov.

Hvala za sodelovanje in lep pozdrav,

S spoštovanjem,

Mojca Prelesnik, univ. dipl. prav.,
informacijska pooblaščenka

Pripravila:

Alenka Jerše, univ. dipl. prav.
namestnica informacijske pooblaščenke